

СЭЛЭНГЭ АЙМАГ ДАХЬ ТӨРИЙН АУДИТЫН ГАЗАР

НИЙЦЛИЙН АУДИТЫН ТАЙЛАН

АУДИТЫН СЭДЭВ: СУМЫН ИТХ-ЫН 2026 ОНЫ НӨХӨН СОНГУУЛЬД ОРОЛЦСОН
НАМ, ЭВСЭЛ БОЛОН БИЕ ДААН НЭР ДЭВШИГЧИЙН ЗАРДЛЫН ТАЙЛАНГ ХЯНАЖ,
ОЛОН НИЙТЭД МЭДЭЭЛЭХ

АУДИТЫН КОД: СЭА-2026/90-ШТА-НА

Сүхбаатар сум 2026 он

Дарга, тэргүүлэх аудитор: Б.Батмөнх

Утас: 70363036 Цахим хаяг: batmunkhb@audit.gov.mn

Аудитын менежер Т.Болор

Утас: 70362442 Цахим хаяг: bolort@audit.gov.mn

Ахлах аудитор Ц.Отгонбаяр

Утас: 70362442 Цахим хаяг: otgonbayarts@audit.gov.mn

Аудитор Э.Энхбүрэн

Утас: 70362442 Цахим хаяг: enkhburene@audit.gov.mn

Энэхүү аудитын тайлантай холбоотой нэмэлт мэдээллийг
дараах хаягаар авна уу: Цахим хуудас: www.audit.mn

СЭЛЭНГЭ АЙМАГ ДАХЬ
ТӨРИЙН АУДИТЫН ГАЗРЫН ДАРГА,
ТЭРГҮҮЛЭХ АУДИТОРЫН ТУШААЛ

2026 оны 09 сарын 18 өдөр

Дугаар А/18

Сүхбаатар сум

Аудитын тайлан баталгаажуулах тухай

Төрийн аудитын тухай хуулийн 20 дугаар зүйлийн 20.4, 29 дүгээр зүйлийн 29.4 дэх хэсэг, Монгол Улсын Ерөнхий аудиторов 2025 оны 12 дугаар сарын 30-ны өдрийн А/175 дугаар “Эрх шилжүүлэх тухай” тушаалын гуравдугаар хавсралтыг тус тус үндэслэн ТУШААХ нь:

1.“Сумын ИТХ-ын 2026 оны нөхөн сонгуульд оролцсон нам, эвсэл, нэр дэвшигчийн сонгуулийн зардлын тайланг хянаж, нийтэд мэдээлэх” сэдэвт аудитын тайланг баталгаажуулсугай.

2.Аудитын тайланг Үндэсний аудитын газрын Нийцлийн аудитын газарт хүргүүлж, тайланг www.audit.mn сайтаар нийтэд мэдээлсүгэй.

3.Аудитын ажлын болон нотлох баримтыг 2026 оны 12 дугаар сарын 05-ны өдрийн дотор архивын нэгж болгон байгууллагын архивд хүлээлгэн өгөхийг аудитын баг (ахлах аудитор Ц.Отгонбаяр)-т үүрэг болгосугай.

4.Тушаалын хэрэгжилтэд хяналт тавьж ажиллахыг аудитын баг (аудитын менежер Т.Болор)-т даалгасугай.

ДАРГА, ТЭРГҮҮЛЭХ АУДИТОР

Б.БАТМӨНХ

ТОВЧИЛСОН ҮГИЙН ТАЙЛБАР:

ИТХ	Иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурал
МАН	Монгол Ардын нам
АН	Ардчилсан нам

АУДИТЫН ЗОРИЛТ, ХАМАРСАН ХҮРЭЭ, АРГА ЗҮЙ

1. Аудитын нэр:

Сумын ИТХ-ын 2026 оны нөхөн сонгуульд оролцсон нам, эвсэл болон бие даан нэр дэвшигчийн зардлын тайланг хянаж, олон нийтэд мэдээлэх

2. Аудит хийх үндэслэл, бүрэн эрх:

Төрийн аудитын тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.3.1, Аймаг, нийслэл, сум дүүргийн ИТХ-ын сонгуулийн тухай хуулийн 57 дугаар зүйл, Сэлэнгэ аймаг дахь Төрийн аудитын газрын 2026 оны гүйцэтгэлийн төлөвлөгөөний дагуу сумын ИТХ-ын 2026 оны нөхөн сонгуульд оролцсон нам, эвсэл болон бие даан нэр дэвшигчийн зардлын тайланг хянаж, нийтэд мэдээлэх.

3. Аудитын зорилт:

Сумын ИТХ-ын 2026 оны нөхөн сонгуульд оролцсон нам, эвсэл болон бие даан нэр дэвшигчийн төвлөрүүлсэн орлого, иргэн, хуулийн этгээдээс өгсөн хандив, сонгуулийн зардлыг хянаж, холбогдох байгууллага, албан тушаалтанд дүнг танилцуулан, олон нийтэд мэдээлэх.

4. Аудитын хамрах хүрээ:

Сумын ИТХ-ын 2026 оны нөхөн сонгуульд оролцсон нам, эвсэл болон бие даан нэр дэвшигчийн зардлын тайланд өгсөн аудитын дүгнэлт, дэлгэрэнгүй тайлан, аудитаар шалгагдсан сонгуулийн зардлын тайлангийн маягтууд, харилцагч банкны дансны хуулга болон бусад шаардлагатай баримтуудыг хамруулсан.

5. Аудитын арга зүй:

Аудитыг гүйцэтгэхэд Сэлэнгэ аймаг дахь Төрийн аудитын газрын дарга, тэргүүлэх аудиторов 2024 оны 10 дугаар сарын 01-ний өдрийн А/18 дугаар тушаалын нэгдүгээр хавсралтаар баталсан *"Аймаг, сумын ИТХ-ын сонгуульд оролцож байгаа нам, эвсэл, нэр дэвшигч сонгуулийн зардлын тайланг гаргах, зардлын тайланд аудит хийх, хянах, дүнг нийтэд мэдээлэх, танилцуулах журам"*-ыг үндэслэн нэр дэвшигчийн өөрийн болон намаас оруулсан хөрөнгө, иргэн, хуулийн этгээдээс авсан хандив, түүний зарцуулалтын тайланг шалгаж, аудит хийсэн хуулийн этгээд, нам, нэр дэвшигчдээс лавлагаа, тодруулга авч бусад шаардлагатай баримт материалд тулгуурлан аудитын горимын дагуу нотлох зүйлсийг цуглуулж, тайланг бэлтгэв.

6. Үндсэн мэдээлэл:

Сумын ИТХ-ын 2026 оны нөхөн сонгуульд 1 сумын 1 тойрогт МАН, АН-аас тус бүр 1 нийт 2 нэр дэвшигч оролцсон байна. Үүнийг хүснэгтээр харуулбал:

Д/д	Нам болон бие даагч	Нам	Нэр дэвшигчид /тоо/
1	МАН	1	1
2	АН	1	1
Нийт		2	2

Сумын ИТХ-ын 2026 оны нөхөн сонгуульд оролцон сонгуулийн зардлын тайлангаа ирүүлсэн 2 нэр дэвшигчийн Төрийн банкин дахь 151601857988, 151601857985 тоот дансанд нийт 12,528.0 мянган төгрөгийн орлого төвлөрч, сонгуулийн үйл ажиллагааны зардалд 2,939.0 мянган төгрөгийг зарцуулж, хуулиар зөвшөөрөгдөөгүй хандив 9,589.0 мянган төгрөгийг буцаан шилжүүлж, харилцах данс үлдэгдэлгүй тайлагнагдсан байна.

Сумын ИТХ-ын 2026 оны нөхөн сонгуульд оролцсон 2 нам сонгуулийн зардлын дансанд мөнгөн хандив төвлөрүүлээгүй байна.

Сонгуульд оролцсон 2 нэр дэвшигчийн төвлөрүүлсэн орлогыг задалж харуулбал:

- Нэр дэвшигчид өөрсдийн дансанд орлого төвлөрүүлээгүй,
- 10 иргэнээс 12,528.0 мянган төгрөгийн хандивын орлогыг төвлөрүүлсэн байна.

Нэр дэвшигчид нь Сэлэнгэ аймаг дахь Төрийн аудитын газрын дарга, тэргүүлэх аудиторовын 2024 оны 6 дугаар сарын 28-ны өдрийн А/11 дүгээр тушаалаар баталж, нийтэд мэдээлсэн "Аймаг, сумын ИТХ-ын сонгуулийн тойрогт нам, нэр дэвшигчийн зарцуулах зардлын дээд хэмжээ"-г баримталсан байна.

7. Сонгуулийн зардлын дансны орлого, зардал

Аймаг, нийслэл, сум дүүргийн ИТХ-ын сонгуулийн тухай хуулийн 50 дугаар зүйлийн 50.3-д "Нам, эвсэл болон нэр дэвшигч сонгуулийн зардлын дансны дугаар, банкны нэрийг санал авах өдрөөс 20-оос доошгүй хоногийн өмнө төрийн аудитын орон нутаг дахь салбар байгууллагад мэдэгдэж, бүртгүүлэх үүрэгтэй" гэж заасны дагуу дансны дугаар, банкны нэрийг аймаг, сумын ИТХ-ын нөхөн сонгуульд оролцсон нийт 2 нэр дэвшигч, 2 нам ирүүлэх үүрэгтэй.

Тайлант хугацаанд сумын ИТХ-ын нөхөн сонгуульд 2 намаас нэр дэвшсэн 2 нэр дэвшигч сонгуулийн хандивын дансаа нээлгэж, дансны дугаараа ирүүлсэн байна.

Аймаг, нийслэл, сум дүүргийн ИТХ-ын сонгуулийн тухай хуулийн 56 дугаар зүйлийн 56.3-д "Нам эвсэл нь санал авах өдрөөс хойш 45 хоногт, нэр дэвшигч санал авах өдрөөс хойш 30 хоногт багтаан зардлын тайландаа хувийн аудитын хуулийн этгээдээр дүгнэлт гаргуулан, төрийн аудитын орон нутаг дахь салбар байгууллагад хүргүүлнэ" гэж заасан байдаг.

Сумын ИТХ-ын 2026 оны нөхөн сонгуульд оролцсон 2 нэр дэвшигч зардлын тайланд хийсэн аудитын дүгнэлтээ хуулийн хугацаанд бүрэн ирүүлсэн байна.

Аймаг, нийслэл, сум дүүргийн ИТХ-ын сонгуулийн тухай хуулийн 56 дугаар зүйлийн 56.5-д "Сонгуулийн зардлын данс байршуулсан банкны захирал, эсхүл салбарын эрхлэгч уг дансны бүх гүйлгээний хуулгыг гаргаж, санал авах өдрөөс хойш 30 хоногийн дотор төрийн аудитын орон нутаг дахь салбар байгууллагад хүргүүлнэ" гэж заасны дагуу нэр дэвшсэн 2 нэр дэвшигчээс сонгуулийн зардлын данс нээлгэсэн 2 нэр дэвшигчийн дансны хуулгыг Төрийн банк бүрэн ирүүлсэн байна.

Аудитын хуулийн этгээдээр баталгаажуулж ирүүлсэн 2 нэр дэвшигчийн зардлын тайланг хуулийн хугацаанд бэлтгэн ирүүлсэн байна.

Нэр дэвшигчдийн сонгуулийн зардлын тайлангаарх нийт орлого 12,528.0 мянган төгрөгийн мөнгөн хандив байгаа бол мөнгөн бус хандив тайлагнагдаагүй байна. Үүнд:

Орлогын төрөл	Орлого /мянган төгрөг/				Нийт	
	Тоо	Мөнгөн	Тоо	Мөнгөн бус	Тоо	Дүн
Нэр дэвшигчийн өөрийн хөрөнгө	-	-			-	-
Иргэний хандив	10	12,528.0			10	12,528.0
Дүн	10	12,528.0			10	12,528.0

Сумын ИТХ-ын 2026 оны нөхөн сонгуульд нэр дэвшигчдэд 1 иргэнээс 2,089.0 мянган төгрөгийн нэг сая ба түүнээс дээш төгрөгийн хандивыг өгсөн байна. /Дэлгэрэнгүйг хавсралт 1-д харуулав/

Нэр дэвшигчдийн сонгуулийн үйл ажиллагааны зардалд нийт 12,528.0 мянган төгрөгийн хандив төвлөрч, 9,589.0 мянган төгрөг нь иргэний бүртгэлийн дугаар болон хандивын эх үүсвэрийн талаарх мэдээлэл дутуу шалтгаанаар буцаагдаж, үлдэгдэл 2,939.0 мянган төгрөгийг зарцуулснаас сонгуулийн зардалд 2,933.5 мянган төгрөг, бусад зардалд 5.5 мянган төгрөг зарцуулсан байна. Үүнийг тодруулбал:

Зардлын ангилал			Мөнгөн дүн / мянган төгрөг/
Нийт зардлын дүн			2,939.0
2.1	Сонгуулийн зардлын дүн		2,933.5
	2.1.1	Сонгуулийн сурталчилгааны материал хэвлүүлэх, сонгогчдод тараах	646.5
	2.1.2	Нийтийн эзэмшлийн гудамж талбайд сонгуулийн сурталчилгааны зурагт самбар, дэлгэц байрлуулах	-
	2.1.3	Намын далбааг гудамж талбайд байршуулах, таних тэмдэг, уриа ашиглах зардал	-
	2.1.4	Сонгогчидтой уулзалт, хурал, цуглаан хийх зардал	-
	2.1.5	Сонгууль эрхэлсэн байгууллагын үйл ажиллагааны зардал / Ухуулах байрны түрээс, ухуулагчийн цалин, тээвэр шатахуун, томилолт ... гэх мэт /	2,287.0
	2.1.6	Сонгуулийн сурталчилгаанд радио, телевиз ашиглах зардал	-
	2.1.7	Цахим орчин ашиглах зардал	-
	2.1.8	Өдөр тутмын болон бусад сонин сэтгүүлд материал нийтлүүлэх зардал	-
2.2	Бусад зардлын дүн / банкны гүйлгээний хураамж, сонгуулийн зардалд хамаарахгүй бусад зардал... гэх мэт /		5.5
3	Үлдэгдэл		-
4	Үлдэгдлийн байршил		
5	Төлөгдөөгүй байгаа өр төлбөр		-
6	Хуулиар зөвшөөрөгдөөгүй хандив		9,589.0

6.1 буцаасан хандив	9,589.0
6.2 улсын орлого болгосон	-

8. Хуулиар хүлээн зөвшөөрөгдөөгүй хандив:

Сумын ИТХ-ын 2026 оны нөхөн сонгуульд оролцсон нэр дэвшигчид нь хандив өгч буй иргэний нэр, иргэний бүртгэлийн дугаар болон хандивын эх үүсвэрийн талаарх мэдээлэл дутуу шалтгаанаар 5 иргэний 9,589.0 мянган төгрөгийн хуулиар зөвшөөрөөгүй хандивыг буцаасан байна.

9. Сонгуулийн зардлын тайланд хийсэн аудитын илрүүлэлт:

Аудитын хуулийн этгээд нь Сэлэнгэ аймаг дахь Төрийн аудитын газрын дарга, тэргүүлэх аудиторын 2024 оны 10 дугаар сарын 01-ны өдрийн А/18 дугаар тушаалын нэгдүгээр хавсралтаар баталсан *“Аймаг, сумын ИТХ-ын сонгуульд оролцож байгаа нам, эвсэл, нэр дэвшигч сонгуулийн зардлын тайланг гаргах, зардлын тайланд аудит хийх, хянах, дүнг нийтэд мэдээлэх, танилцуулах журам”*-ын дагуу аудит хийж баталгаажуулсныг Сэлэнгэ аймаг дахь Төрийн аудитын газар дахин хянаж, баталгаажууллаа.

Нам, нэр дэвшигчдийн сонгуулийн зардлын тайлангийн аудитаар иргэн О.Шинэчимэгээс 2,089.0 мянган төгрөгийн хандив өгсөн нь Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн иргэдийн төлөөлөгчдийн хурлын сонгуулийн тухай хуулийн 53 дугаар зүйлийн 53.1 дэх *“Мөнгөн хандив иргэний хувьд хоёр сая төгрөг хүртэл, хуулийн этгээдийн хувьд 10 сая төгрөг хүртэл байна”* гэсэн заалтыг зөрчсөн байна.

10. Аудитын дүгнэлт:

Сумын ИТХ-ын 2026 оны нөхөн сонгуульд оролцож, сонгуулийн зардлын тайлангаа ирүүлсэн 2 нэр дэвшигчийн тайланд 2 аудитын хуулийн этгээд дүгнэлт гаргасан байна. Үүнд:

№	Аудитын хуулийн этгээдийн нэр	Дүгнэлт гаргасан тоо	Дүн
		Нэр дэвшигч	
3	ЦЭСБ аудит ХХК	1	1
4	Пийк Ом аудит ХХК	1	1
Нийт		2	2

Дүгнэлт гаргасан аудитын хуулийн этгээдүүд нь нөхөн сонгуульд нэр дэвшсэн 2 нэр дэвшигчийн зардлын бүх тайланг үнэн зөв, иж бүрэн илэрхийлж, дүгнэлт гаргасан байна.

11. Зөвлөмж

Сэлэнгэ аймгийн Татварын газрын дарга Ц.Лхагвадоржид:

- Аймаг, нийслэл, сум дүүргийн иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын сонгуулийн тухай хуулийн 53 дугаар зүйлийн 53.1 дэх *“Мөнгөн хандив иргэний хувьд хоёр сая төгрөг хүртэл, хуулийн этгээдийн хувьд 10 сая төгрөг хүртэл байна”* гэж заасныг зөрчин, шаардлага хангаагүй хандивын орлогыг буцаалгүй зарцуулсан Шаамар сумын ИТХ-ын нөхөн сонгуульд МАН-аас нэр дэвшигч

М.Ганболдод Зөрчлийн тухай хуулийн 17 дугаар зүйлийн 17.1.21-т заасны дагуу арга хэмжээ авч, хариу мэдэгдэнэ үү.

ДАРГА, ТЭРГҮҮЛЭХ АУДИТОР

АУДИТЫН МЕНЕЖЕР

АХЛАХ АУДИТОР

АУДИТОР

Б.БАТМӨНХ

Т.БОЛОР

Ц.ОТГОНБАЯР

Э.ЭНХБҮРЭН

**Сумын ИТХ-ын 2026 оны нөхөн сонгуульд оролцсон нэр дэвшигчид нэг сая
ба түүнээс дээш төгрөгийн хандив өгсөн иргэдийн жагсаалт**

/мянган төгрөг/

№	Сумын ИТХ	Намын харьяалал	Нэр дэвшигчийн нэр	Хандив өгсөн иргэний нэр	Хандивын дүн
1	Шаамар	МАН	М.Ганболд	О.Шинэчимэг	2,089.0